

BELGELERLE ADIM ADIM ESKİ KONYA - 14- MISK-İ EMİR KÜLLİYESİ VE ÇEVRESİ

Mehmet Ali UZ - Mehmet DOĞAN

Geçen haftaki dizi yazımızda Misk-i Emir/Misk-i Amber/Güzeller Tekkesi, Türbesi, Mescidi ve Kabristanı yerlerini tespit etmiş ve külliye üzerinde genişçe durmuştuk. Külliye 3 bin metre kareyi aşkın bir alana oturuyordu. Külliye'nin kuzeyinde ve batısında Sahibata Caddesi, doğusunda Beyşehir ve Bozkır Hanları ile bunların da doğusunda güney-kuzey istikametine ve eski Buğday Pazarı karşısında sıralı uncu dükkânları, güneyinde ise eski Kızılay Hastanesi yer alıyordu.

Misk-i Emir Külliyesi'nin yer aldığı üçgen alan, merkez alındığı ve çevresinde 50-100 metre çapında bir daire çizildiği takdirde, daire içerisinde önemli tarihî yapı ve kurumların bulunduğu görülür. Bu bölge Selçuklu'dan Osmanlı'nın son dönemlerine kadar, önemli ve canlı bir ticaret merkezi durumundadır.

Külliye'nin doğusundan başlamak üzere, Sahibata Caddesi üzerinde Sulu Han, bunun hemen güneyinde eski Buğday Pazarı, pazarın güneydoğu köşesinde camii (Bu bölgenin doğusunda, Karaman Caddesi'ne kadar kısmen kabristan-

dır), Buğday Pazarı'nın da güneyinde Hacı Fettah, sonraki adıyla Gevraği Medresesi, buradan güneybatıya doğru dönüldüğünde Taşkapı Medresesi, sonradan Taş Han, buranın kuzeyinde 4.117 metrekare geniş bir alan yine kabristan, Taşhan'ın güneydoğu köşesinde de 10,5 metrekarelik Karakurt Türbesi yer alır. Buradan da doğuya doğru dönüldüğünde, Tahtatepen Caddesi üzerinde, 50-60 metre ileride Yeğenoğlu/Mecidiye Medresesi, bu medresenin kuzeyinde, 7.008 metrekarelik bir alan üzerinde Sahibata Caddesi'ne kadar bahçe içerisinde Güherçile Fabrikası bulunuyordu. Kuzeye ve

kuzeydoğuya doğru Sahibata Caddesi'nden karşıya atlandığında bugünkü Vakıflar Çarşısı'nın yerinde Ağaç Pazarı, Konya dış surlarının Atpazarı Kapısı ve bu sur kapısının hemen önünde de At Pazarı bulunuyordu. Konya dış suru da bu alandan kuzeydoğuya yönelerek İstanbul Caddesi'ne ulaşıyordu. Ağaç Pazarı sonradan Lârende Caddesi üzerinde daha batıya kaldırıldı. Konya şeriyecilerinde adı sıkça geçen birkaç han da yine bu bölgede idi.

Bu bölge son 50-60 yıl içerisinde büyük değişikliğe uğradı. Yirmi yıl önce, üzerinden Muhacir Pazarı'nı Karaman Caddesi'ne bağlayan geniş bir cadde geçirilen Taş Medrese'den başlayarak bölgeyi anlatmaya devam edelim.

Taşkapu/Musahip Mustafa Paşa Darülhadis Medresesi

Taşkapu Medresesi, eski Karakurt, şimdiki Şükran Mahallesi'nde, Verem Dispanseri'nin güneybatısın-

da 51 pafta, 97 ada ve 10. parselde yer alıyordu. Osmanlı'dan günümüze intikal eden ve varlığını koruyan tek medrese, bu idi. 1924 yılında medreselerin kapatılmasından sonra, medresenin mülkiyeti Konya Muhasebe-i Hususiye İdaresine intikal etti. Sonradan medresenin müderrislerinden Ahmet Hamdi Efendi'nin torunu, yine medresenin müderrisi Mehmet Feyzi Efendi'nin oğlu İsmail Hakkı Nuzumlaer tarafından satın alınıp, han haline getirildi. Yıkılıncaya kadar da uzun yıllar burası han olarak kullanıldı.

Eğer bu tarihî yapı korunmuş olsa idi, hem tam teşkilatlı orijinal bir Osmanlı medresesi, hem de bir han örneği günümüze intikal etmiş olacaktı.

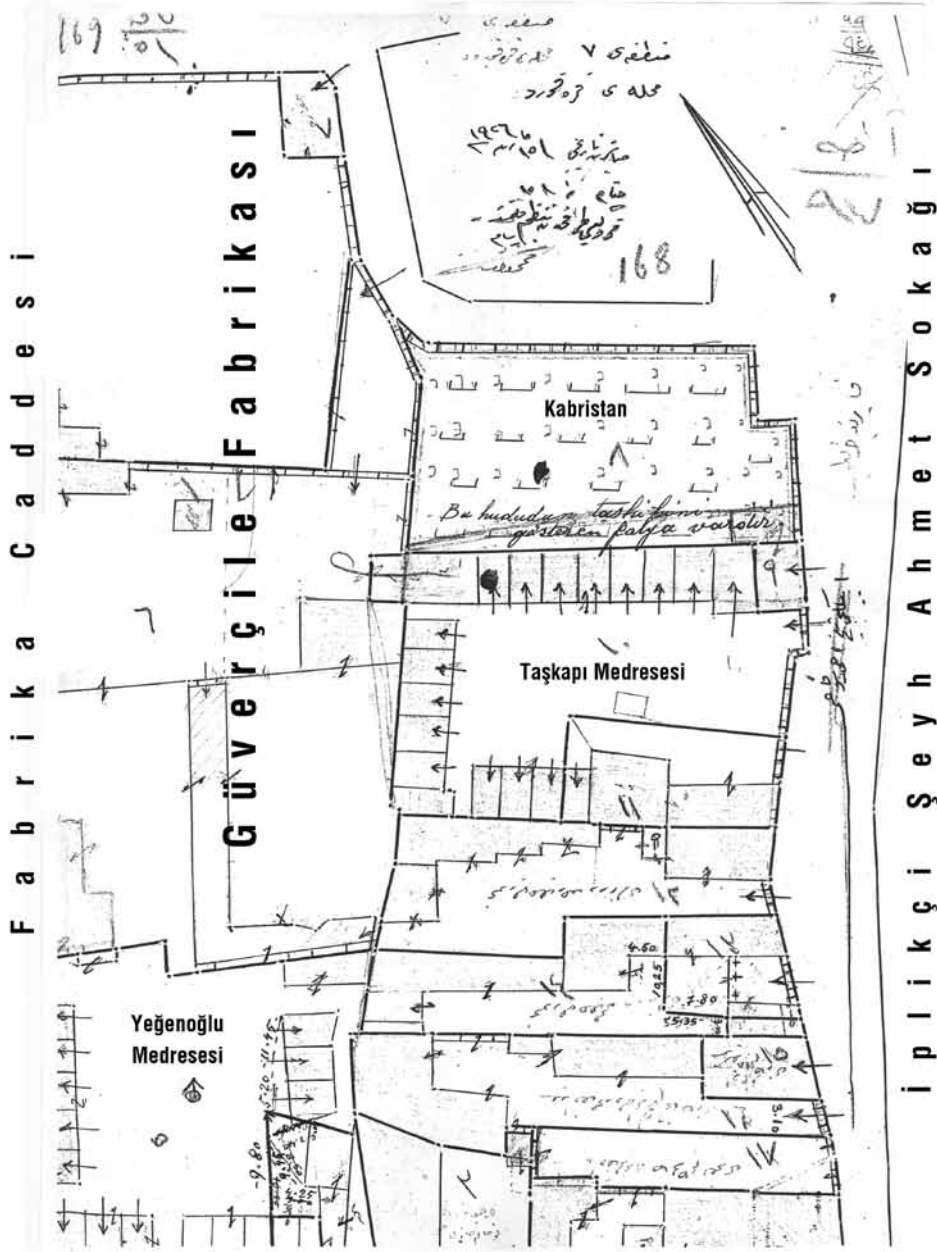
Medrese, 1092/1681 yılında Musahip Mustafa Paşa tarafından yaptırıldı. Şeyh Ahmet Efendi, medresenin hem müderrisliğine hem de mütevelliliğine getirildi. Medresenin 1093/1682 tarihli vakfiyesinin, medresenin inşasından bir yıl sonra tanzim edildiği anlaşılıyor. Mustafa Paşa, medresenin yapılmasından beş yıl kadar sonra 1686 yılında İstanbul'da vefat etti. Mustafa Paşa'nın Konya'da daha başka hayır eserleri de vardır.

Medrese, hadis ilmi okutulmak üzere 14 odalı olarak yapılarak vakfedildi. Medrese bir ihtisas medresesi idi. Talebe odaları medresenin kenarında yer alırken ortada biri yazlık, diğeri kışlık olmak üzere iki mescit, derslane ve bir tarafında da ahır, misafirhane ve çeşme bulunuyordu. Medrese Konya'da, Osmanlı Döneminin en teşkilatlı medresesi idi. Zengin vakıfları olan medrese, 2.475 metrekare alana oturuyordu. Medrese bu haliyle Konya'daki medreselerin en genişlerinden birisidir.

Yapıldığı tarihten itibaren iki kere tamir gören medresenin oda sayısı 23'e çıkarılarak üzerinde küçük değişiklikler yapıldı. Medrese 17

۷۷

№	Adı	Alan (m ²)	Değer
1	احداث دارو	۴	۱
2	طبخخانه	۴۹	۲
3	طبخخانه	۴۹	۳
4	احداث دارو	۴	۴
5	کتابخانه	۴۹	۵
6	کتابخانه	۴۹	۶
7	کتابخانه	۴۹	۷
8	کتابخانه	۴۹	۸
9	کتابخانه	۴۹	۹
10	کتابخانه	۴۹	۱۰
11	کتابخانه	۴۹	۱۱
12	کتابخانه	۴۹	۱۲
13	کتابخانه	۴۹	۱۳
14	کتابخانه	۴۹	۱۴
15	کتابخانه	۴۹	۱۵
16	کتابخانه	۴۹	۱۶
17	کتابخانه	۴۹	۱۷

Bölgenin 90-100 yıl önceki konumu.

Mart 1927'de bu haliyle tespit edildi. Medreselerin kapatılmasından sonra yukarıda anlattığımız şekilde, Muhasebe-i Hususiye'nin mülkiyetinden, özel mülkiyete geçti. Medresenin ortasındaki binalar kaldırılarak at arabalarının konduğu han haline getirildi. Ve burası uzun yıllar, Taşhan adı altında han olarak işletildi. 1992 yılında da yol geçirilerek tamamen ortadan kaldırıldı. Medrese-

nin ortasında bulunan mescidin yerine de günümüzdeki cami yapıldı.

Gelecek hafta da yine bölge üzerinde ve diğer yapılar üzerinde etraflıca durmaya devam edelim.

Kaynaklar:

Caner Arabacı, *Konya Medreseleri*; M. Ali Uz, "Ağaç Pazarı" madde-i, *Konya Ansiklopedisi*, c. I, s. 36.

Prof. Dr.
Saim SAKAOĞLU

2010'LA BİR HESAPLAŞMA... NASIL GEÇTİ O GÜZELİM 2010

[1991 yılında başlattığım 'Yıllık Mektup' geleneğini, emeklilik yılım olan 2006'da sona erdirmiştim. Mektuplarımın yayına hazırlanması sırasında, resmî doğum tarihim olan 20 Mart 1939 dikkate alınmış, o güne kadar olan olaylar da eklenmişti. 2009 yılı ise benim 70. yılım idi. Bir yıl dokuz aylık bir aradan sonra mektuplarıma kaldıkları yerden devam etmeye karar verdim. O yılın mektubu, **Yarenlik / Çeşitlemeler** (Konya 2010) adlı ve fotokopi tekniğiyle şimdilik 100 adet çoğaltılan kitabımıza (s. 55-64) alınmıştı. 2010 yılı ise aşağıda dile getirilmiştir. Pek benzeri olmayan bir mektup türüne hoş geldiniz. S. S.]

Evet, nasıl geçti o güzelim 71. yaşım, o güzelim 2010 yılı... Geldi de geçti bile...

1991 yılında başlattığımız 'Yıllık mektup' geleneğimizi bu şekilde sürdüreceğiz. Nasıl olsa ağabey mektuplar *Dostlara Mektuplar*'da yerlerini aldılar (Konya 2010). Bakalım hânim, Sakaoğlu bu yılı nasıl değerlendirmiş, bir görelim hele.

EĞİTİM ÖĞRETİME DÖNÜŞ

20 Mart 2006'da emekli olmuşum. O sabahтан sonra bölüm derslerim sona ermişti. Ancak Sosyal Bilimler Enstitüsündeki derslere devamım uygun görülmüştü.

Daha sonra Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesinin Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalında 2006 güz yarıyılından itibaren yedi yarıyl çeşitli derslere girdim. Bu süreç, Ocak 2010'daki dönem sonu sınavlarının tamamlanmasıyla sona erdi.

Şehrimizin ilk özel üniversitesi olan Konya Ticaret Odası Karatay Üniversitesi, 2010- 2011 öğretim yılında üç fakültesine öğrenci almaya başladı. Bize de, zorunlu derslerden olan Türk Dili'ni verme görevi verildi.

BİLİMSSEL TOPLANTILAR

Artık toplantılar 'Kambersiz' olmaya başladı. O kadar çok toplantı düzenleniyor ki... İşte katılabildiklerim:

Harp Akademileri Komutanlığı, İstanbul'da 01 Nisanda Türk Dili konusunda bir toplantı düzenledi. Sabah uçağıyla gidip gece uçağıyla döndüm: Konuşmanın konusu, *Küreselleşme Karşısında Türk Dili* idi: *Türkçenin Tarihi Gelişimi ve Bugünkü Konumu*, İstanbul 2010, 81-96.

Türk-Makedon Dostluk Derneğinin 14 Nisanda Türk Dil Kurumunda düzenlediği, I. Türk-Makedon Dostluk Haftası içinde yer alan *Atatürk'ün Balkan Politikaları ve Makedonya'da Türkçe Eğitimi Bilgi Şöleni*'nde bir konuşma yaptım. Toplantı; TBMM, Atatürk Araştırma Merkezi ve Türk-Makedon Dostluk Derneği ortaklaşa düzenlemişti.

Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü tarafından düzenlenen II. Uluslararası Türk Dünyası Kültür Kurultayı, 19-24 Nisanda İzmir Çeşme'de toplandı. Sunduğum bildiri, *Türk Dünyası Masal Tipleri Kataloğu Üzerine* adını taşıyordu.

Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı, öğrencim Prof. Dr. Esma Şimşek'in öncülüğünde düzenlenen *İletişim ve Türk Dili* konulu panelde, TRT spikerlerinden Zafer Kiraz'la birlikte idim: 3 Mayıs 2010.

Türk Dil Kurumu ile Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsünün birlikte, 26-29 Mayıs tarihleri arasında düzenledikleri, *Orhun Yazıtlarının Bulunuşundan 120 Yıl Sonra Türklük Bilimi ve 21. Yüzyıl* konulu III. Uluslararası Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu'ndaki bildirim konusu: *Orhun Anıtlarından Günümüze Süzülen Birkaç Erkek Adı*.

Balıkesir Üniversitesi ile Motif Vakfı (İstanbul)'nın birlikte düzenledikleri *Halk Kültüründe Göç Uluslararası Sempozyumu* 28-30 Mayıs'ta toplandı. Ben sadece katılımcı idim ve oturum başkanlığı yaptım.

Çumra (2), Karapınar, Bozkır ve Beyşehir ilçelerimizden sonra Ilgın ilçemizde de 30 Haziran-2 Temmuz 2010 tarihlerinde bir toplantı düzenlendi: 1. *Ulusal Ilgın Sem-*

pozyumu. Bildirim konusu *Halk Kültürüne Genel Bir Bakış* idi.

Sakarya Üniversitesi ile Türk Dil Kurumu 30 Ekim-1 Kasım tarihleri arasında Sakarya' da III. *Türkiye Türkçesi Ağzı Araştırmaları Çalıştayı*'nı düzenlediler. Bildirimiz, *Bir Kavram, Üç Terim: Mirav, Havalı, Suyolcu* adını taşıyordu.

Erciyes Üniversitesi ile Türk Dil Kurumu 7-8 Ekim tarihleri arasında Kayseri'de düzenledikleri *Türk Dilinin ve Edebiyatının Yayılma Alanları Bilgi Şöleni*'nde, *Tarihî Bir Konya Mahallesinin Ağzında Görülen Bazı Özellikler* adlı bir bildiri sundum.

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından düzenlenen *Somut Olmayan Kültürel Mirasımız Meddahlık Çalıştayı ve Gösterileri* konulu toplantı 22-23 Aralık günlerinde Ankara'da toplandı. Oturum başkanı ve katılımcı olarak yer aldım.

İki ilçemizdeki birer günlük iki toplantıya da konuşma metinlerimi gönderdiğim hâlde katılamadım.

Kayseri'nin Develi ilçesinde düzenlenen 28. *Âşık Seyranî Sempozyumu* 5 Ağustosta gerçekleşti: *Seyranî'nin Hece Vezniyle Yazdığı Şiirlere Farklı Bir Yaklaşım*. 28. *Âşık Seyranî Bildirileri* adıyla hemen yayımlandı: Develi, 6-30.

1. *Ulusal Her Yönüyle Türkmenler ve Konya Ereğlisi Türkmenleri* toplantısı 7 Ağustosta Ereğli'de gerçekleştirildi. Konum, *Bekdik Gelenekleri* idi.

Erciyes Üniversitesi ile İncesu Belediyesi 22-24 Ekim tarihleri arasında Kayseri'de *I. Ulusal İncesu Sempozyumu* adlı bir toplantı düzenlediler. Biz de, *Su İçmez Menkıbesinin Yeni Bir Anlatması Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma* konulu bir bildiri hazırladık da rahatsızlığımız sebebiyle katılamadık.

Akdeniz Üniversitesi ile Atatürk Kültür Merkezi, 1-4 Kasım tarihleri arasında Alanya'da *Türk Halı ve Düz Dokumaları (Kilim, Çicim, Zili, Sumak) Uluslararası Sempozyumu* düzenlenmiştir. Konumuz, *Hayalden Gerçeğe: Türk Halk Anlatmalarında Dokuma ve Dokumacılık* idi. Bildirim gitti, ben gidemedim.

Ya katılamadığım, katılamayacağımı bildirdiğim toplantılar... Önce yurt dışı...

Azerbaycanşinaslığın Aktüel Problemleri Beynelhalk İlmî Konferansı, Baku, 11-12 Mart.

Mullanepes ve 19. Yüzyıl Türkmen Hayatı, Aşgabat, 7-10 Nisan.

19. Uluslararası Dil ve Kültür Bilimsel Konferansı, Kiev, 21-25 Haziran.

46. *Permanent International Altaistic Conference*, St. Petersburg.

V. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı, Kırcaali. 26-28 Eylül.

Oğuzname Türü Tarihî Kültürel Kaynakları, Aşgabat, 14-15 Ekim.

Dağıstan ve Kuzey Kafkasya Halklarının Folklorunun Karşılıklı Alakaları, Tipolojileri, Mahaçkala, 19-22 Ekim.

Gelelim yurt içindekilere...

Fazla açmayayım da şöyle bir dokunup geçeyim. İstanbul'da bir uluslararası toplantı düzenleniyor. Ankara'daki büyük bir kültür kongresi sırasında bazı gençler bana gelip, "Hocam, adınızı Düzenleme Kurulu'nda gördük. Katılmamıza yardımcı olur musunuz?" dediler. Tesadüf bu ya, kongre binasının koridorlarında da bu İstanbul toplantısının 'goccaman' afişleri asılıydı. Ve birçok seçkin bilim insanının adları... Gençlere ilanları gösterip benim adım olmadığını söyleyince şaşırıyorlar. Neyse, ben de bu toplantıya çağırılmadım: Niye mi? Yabancı ağırlıklı olacaktı! Hâlâ kendimizden uzak duruyoruz. Malum toplantı herhâlde gerçekleşmiştir. Hakkında haber maber göremedim.

Bazı toplantılar az / kısa zamana sığdırılıp duyurulur. İşte örneği: *Uluslararası Avrasya Âşıklarında Nevruz Ortak Motifler Bilgi Şöleni*: Ankara, 19-21 Mart.

El bebek gül bebek büyüttüğümüz *Uluslararası Türk Halk Edebiyatı Semineri* de elimizden kayıp gitti. Bu yıl onuncusu yapılacaktı. Toplantı gömlek değiştirerek *10. Uluslararası Yunus Emre Sevgi Bilgi Şöleni* oluverdi! Nerede 1983'ten beri kullanılan halk edebiyatı kavramı? 8-10 Mayıs.

3. *Uluslararası Balkanlarda Türk Varlığı Sempozyumu*, 13-15 Mayıs Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.

Büyük ısrarlara karşılık katılamadığım bir toplantı da Yusufeli'nde idi: *Geçmişten Geleceğe Yusufeli Sempozyumu*: 10-12 Haziran.

Uluslararası Zeki Velidi Togan ve Türk Kültür Bilgi Şöleni de, Afyonkarahisar'da 13- 15 Ekimde toplandı. Keşke katılabilsydim.

Bir telefonla özel konuk olarak çağırıldığım Giresun Toplantısı 21-23 Ekimde toplandı. Ama ben o günlerde daha önce söz verdiğim İncesu'da olmalıydım.

30 yıllık meslektaşım Prof. Dr. Ayşegül Demirhan Hanımefendi, *Geçmişten Günümüze İstanbul'da Sağlık* konulu toplantıya lütfedip çağırıldılar: 3-6 Kasım. Keşke katı-

labilseydim.

Bu arada çağrılmadığım bir Konya bilimsel toplantısını da yarım gün izleme mutluluğuna eriştim. Öğrencilerimin bildirimlerini dinlemek beni mutlu etti:

3. *Uluslararası Bir Bilim Kategorisi Olarak Kadın: Edebiyat, Dil, Kültür ve Sanat Çalışmalarında Kadın Çalıştayı*, 28-30 Nisan. Toplantıyı Dilek Sabancı Devlet Konservatuvarı düzenlemiştir.

2011'in toplantıları...

4. *CIEPO Ara Dönem Sempozyumu*, 14-17 Nisanda Uşak'ta toplanacak.

Esab-ı Kebf Sempozyumu Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinde 15-17 Nisan tarihleri arasında gerçekleştirilecek.

1. Uluslararası Büyük Türk Dünyası Bilimler Kongresi... 3-5 Mayıs Ankara.

Kültür ve Turizm Bakanlığının beş yıla bir düzenlediği *Uluslararası Türk Folklor Kongresi*, galiba yılın son ayında toplanacak. Akdeniz kıyıları olabilir.

Atatürk Kültür Merkezinin bu yılki toplantısının konusu: *Evlîya Çelebi*: İstanbul 26-28 Eylül.

Tarihi ve Kültürüyle II. Zile Sempozyumu 6-9 Ekimde Zile'de.

Akşehir'de de 2-3 Temmuzda bir toplantı var... Konusu: *Akşehir 2011 Sempozyumu*...

Nevruz günlerinde Fethiye'de olabilir.

Konya da mı? Vallahi birkaç toplantı yapılabilir. Biz, ilk günün ertesinde gazetelerden öğrenebiliriz.

Türk Dil Kurumunun yurt içi toplantılarından birine de katılabiliriz.

Yurt dışından da biraz söz edelim...

Özel davetiyesi gelen ilk toplantı Kosova'da... Dost ve kardeş Hafız Ailesi, *5. Uluslararası Güney-Doğu Avrupa Türkolojisi Sempozyumu*'na (13-16 Nisan 2011, Prizren) davet ettiler. Sağ olsunlar.

Türkmen Halkının Kökeni ve Kültür Toplantısı 23-24 Şubat'ta Aşgabat'ta toplanıyor.

Uluslararası Ad Bilimi Kongresi ise İspanya'da...

İlki Kasım 2010'da Alanya'da yapılan *Halı Toplantısı*'nın ikincisi yaz ortalarında St. Petersburg'ta...

3. *Uluslararası Balkanlar'da Sosyal Bilimler Kongresi*, 30-31 Mayıs 2011'de Mostar-Bosna Hersek'te...

9. *Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi*, 15-16 Haziran 2011'de Baku-Azerbaycan'da...

6. *Uluslararası Türkoloji ve Doğu Bilimler Aktüel Problemleri Toplantısı*, 21-25 Mart 2011 tarihleri arasında Ukrayna'da...

KONFERANSLAR

Bu başlığı son yıllarda ikiye ayırmaya başladım: Benimkiler ve dinlediklerim. Söze dinlediklerimden başlayalım.

Lisans ve doktora öğrencim, Ereğli MYO öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Selçuk Peker konferansını 16 Ocakta Konya Türkocağında verdi:

SÜ Öğretim üyesi Prof. Dr. Mezhahir Avşar, 23 Ocakta Türkocağında, Azerbaycan olaylarının 20. yılı konusunda konuştu.

Lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencim MHP Muğla Milletvekili Prof. Dr. Metin Ergun ile Kırıkkale Milletvekili Prof. Dr. Osman Durmuş, Konya Ticaret Odası'nda 20 Martta konuştular.

18 Ekimde Prof. Dr. Muhittin Tuş *Osmanlılarda Matbaacılık*, 25 Ekimde Seyit Küçükbezirci *Konya Folklorundan Esintiler* konulu konferanslarını Türkiye Yazarlar Birliğinin bahçesinde sundular.

16 Ekimde Doç. Dr. Hacı Ahmet Özdemir *Baycu Noyan ve Moğolların Anadolu'yu İstilas ve 06 Kasım*da Prof. Dr. Mikail Bayram *Şeyh Sadreddin-i Konevi Eserleri ve Kütüphanesi* konulu konferanslarını SÜSAM'da verdiler.

Şimdi de bizim verdiğimiz konferanslar...

10 Aralık'ta, avukat-yazar ağabeyimiz Özgen Küçükkoner'in İl Halk Kütüphanesinde dedesi ve eseri olan *Mesnevi'nin Özü* konulu konferansını dinledik.

27 Şubat SÜ Selçuklu Araştırmaları Merkezinde, *Dede Korkut Hikâyeleri Üzerine* bir konuşma yaptım.

Konya Ticaret Lisesinde 17 Martta verdiğim konferansın konusu, *Nasreddin Hoca* idi.

Elazığ seferimin konferans ayağı, tıklım tıklım dolu bir salonda *Karaca Oğlan Üzerine* idi... 4 Mayıs'ta Fırat Üniversitesinde konuştum.

Üyesi olduğum Türkiye Yazarlar Birliğinde konferans vermemle ilgili bir teklif gelmedi. Oysa aynı dönemde iki konferans verdiğim de olmuştu.

Bu yıl Konya'da Selçuklu Araştırmaları Merkezinde bir konferans vereceğim. Ayrıca; Antalya, Karapınar ve Trabzon'dan da davetler almış bulunuyorum.

YAYINLARIM

Yaz ha yaz... Kitap, bildiri, makale, gazete yazısı vb... Ne diyelim, bizim özelliğimiz de bu işte,

Kitaplar

Dostlara Mektuplar, Konya, 236 s. 1991'den itibaren gönderdiğim mektuplar (1-16 /1991-2007) ve 70 yaşım ile ilgili fakat gönderilmeyen 17. mektuptan oluşan bir külliyat. Başında da iki yazım (Ön Söz, Bu Mektuplara Dair) yer alıyor.

Yarenlik / Çeşitlemeler, Konya, 142 s. Fotokopi kâğıdı büyüklüğünde ve fotokopi yoluyla çoğaltılan, dağıtılmak üzere hazırlanan bir antoloji! Neler neler yok ki...

Halk Hikayeleri ve Masallar [Halk Edebiyatı II / Ders Kitabı], Eskişehir. Açık Öğretim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü 2. sınıfı için ders kitabı olan bu çalışmanın editörü Prof. Dr. Ali Berat Alptekin, Yrd. Doç. Çiğdem Kara, yazarlar ise; Prof. Dr. Saim Sakaoglu, Doç. Dr. Zekeriya Karadavut ve Prof. Dr. Ali Berat Alptekin.

T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını nu: 2165

Açık Öğretim Fakültesi Yayını nu: 1192.

Konyalı Hattat Hafız Mehmet Sakaoglu, Konya, 150 s., Kömen Yayınları. Son 40 sayfası fotoğraf ve belgelere ayrılmıştır. Konyalı gazeteci-yazar Mehmet İhsan Kayseri ile hazırlanmıştır.

Not: Basımı 2011 yılının başında gerçekleştirildi.

Makaleler

2010 yılında yayımlanan makalelerimden belirleyebildiklerim aşağıdadır.

“Ölümünün Altmışıncı Yılında Cumhuriyet ve Atatürk Aşığı Konyalı Aşık Mehmet Yakıcı”, *Türk Dili*, 98 (697) Ocak, 64-74.

“Niğde Güzellemesi”, *Akpınar*, 5 (25), Ocak-Şubat, 6-8.

“Bilimde Aşırma Yöntemleri”, *Akpınar*, 5 (26), Mart-Nisan, 4-7.

“Halk Edebiyatı”, *Türk Dili*, 98 (700), Nisan, 895-918. (700. sayı)

“Coşkun Ertepinar”, *Türk Dili*, 98 (700), Nisan 693-696.

“Dil İnkılabı Gerekli miydi”, *Türk Dili*, 99 (703), Temmuz, 9-16.

“Ölümünün 60. Yılında Aşık Mehmet Yakıcı'nın Şiirlerinde Konya I”, *Erçiyas*, 33 (390), Temmuz, 23-25.

“Türk Masal Tipleri Taslağı Kataloğu Üzerine”, *Milli Folklor*, 11 (86), Yaz 2010, 43-49.

“Ölümünün 50. Yılında Ali Rıza Yalgın”, *Türk Dili*, 99 (707), Kasım, 446-460.

KONYA

ANSİKLOPEDİSİNDEKİ MADDELERİM

Akademik Sayfa / Sayfalar (89-90), *Aşık Dertli* (277-278), *Aşık Mehmet Yakıcı* (284-286), *Aşık Ömer* (287-288), *Aşık Rıza* (289), *Aşık Sururi* (290-291), *Aşık Şem'i* (291-292), *Aşıklar Bayramı* (295-296), *Atasözleri* (308-309).

Konya Ansiklopedisi nihayet, üçüncü atılımında gün yüzüne çıkabildi. Fii- li görev almadım.

ARMAĞAN YAZILARI

“Geçmiş Zaman Olur ki... Yâr Bana Bir Erzurum (Hatıra İçre Hatıra)”, *Motif Akademi / Halkbilimi Dergisi*, 2009 / 1-2, 7-16. (Prof. Dr. Muhan Bali Armağanı).

“Masalların Oluşumu Üzerine Farklı Bir Yaklaşım”, *Milli Folklor*, 84, Kış 2009, 13-16 (Prof. Dr. Bilge Seyidoğlu Armağanı).

Bu arada Prof. Dr. Nimetullah Hafız, Nail Tan, İbrahim Aslanoglu, Müjgan Üçer ve Prof. Dr. Tuncer Baykara armağanları için de birer yazı gönderildi.

YÂRENLİK'TEKİ YAZILAR

Bu kitabımızdaki yazılarımızın bir bölümü alıntıdır. Mesela, *Akademik Sayfalar*'ın 2009'da yayımlanan iki sayısı (9. C., 32 ve 33. sayılar; 497-528) aynen yer alıyordu. Aşağıda, ilk defa *Yarenlik*'te yer alanlara yer verilecektir.

“Köklerim ve Dallarım”, 25-26.

“Bir Emekli Profesörün Hesaplaşması: 70. Yaşımda 2009 Yılında Neler Yapmışım?”, 55-64.

“İntihale Nasıl Başlıyorlar?”, 78-81.

“Beterin Beteri Var”, 99-100 (Bir Münekkide Şaplak!)

“Bir Yazı Başlığı: Beni Eleştirme”, 102-103.

“Karaca Oğlan'ı Okurken”, 104-110.

Behçet Necatigil'in 'Eflatun Cem Güney'i Nasıl Ömer Faruk Topraklaştı?’ 124-126.

“Perdeyi Kapatırken”, 138-140.

•*Devam edecek*

Prof. Dr.
Haşim KARPUZ

XIV. ORTAÇAĞ VE TÜRK DÖNEMİ KAZILARI VE SANAT TARİHİ ARAŞTIRMALARI SEMPOZYUM KİTABI

20-22 Ekim 2010 tarihlerinde Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü'nün düzenlediği XIV. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu kampusta Süleyman Demirel Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilmişti. Yıllar ne çabuk geçiyor, bu sempozyumun ikincisini 1997 yılında yine bölümümüz gerçekleştirmişti.

Ortaçağ ve Türk Dünyası Arkeolojisi, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerine ait şehir-yerleşme ve yapıları, plastik sanat eserleri, kazı ve yüzey araştırmalarını konu alan yeni bir anabilim dalı. Ülkemizde olduğu gibi Avrupa ülkelerinde de bu dönemle ilgili kazı ve araştırmaları sanat tarihçiler yapmaktadır. Türkiye'de bu kazılar Prof. Dr. Oktay Aslanapa tarafından başlatılmış, bu ana bilim dalının kurulabilmesine "Türk Arkeolojisi", "Ortaçağ ve Türk Dünyası Arkeolojisi" konulu bildirimleri, özel girişimleri ile Prof. Dr. Rüçhan Arık ve Prof. Dr. M. Oluş Arık öncülük etmiş, büyük destek vermişlerdi.

Arkeoloji, Ortaçağ Arkeolojisi kazı, yüzey araştırmaları, ikonografi, üsluplar ve tipoloji çalışmaları ile dönemlerinin sanat anlayışlarına, inançlarına, sosyal tarihine ışık tutmaktadır. Üniversitemizde kurumsallaşan Ortaçağ ve Türk Dünyası Arkeolojisi büyük bir gelişim göstermektedir. Aşağıda gruplamaya çalıştığım sempozyum bildirimleri incelendiğinde bu husus açıkça görülecektir.

Genel oturumda şu bildirimler sunuldu:

- "Selçuklu Sanatı Hakkında Kubad Abad Kazılarından Elde Edilen

Yeni Bilgiler ve Görüşler": Prof. Dr. Rüçhan ARIK

- "Osmanlı İmparatorluğu Geç Dönemi İstanbul'undan Metal Kafes ve Parmaklıkla Kuşatılmış Mezar Yerleri": Prof. Dr. H. Örcün BARIŞTA

- "Beçin 2009 Kazısı": Prof. Dr. Rahmi Hüseyin ÜNAL

- "Son Arkeolojik Çalışmalar Işığında Anadolu Selçuklu Sanatı ve Mimarlığına İlişkin Bazı Adlandırmalar, Yargılar, Nitelemeler ve Değerlendirmeler Üzerine Notlar, Sorular": Prof. Dr. M. Oluş ARIK

Bu oturumdan sonra sempozyum bildirimleri iki ayrı salonda sunulmaya başlandı. Oturumlara sunulan bildirimleri şöyle sıralayabiliriz:

1. Kazılar ve Kazı Buluntuları:

- "2009 Alara Kazıları": Doç. Dr. Osman ERAVŞAR

- "Bitlis Kalesi Arkeolojik Kazı Çalışmaları-2009": Prof. Dr. Kadir PEKTAŞ-Yrd. Doç. Dr. Gülsen BAŞ

- "2006-2009 Kars-Ani Kazılarında Ortaya Çıkarılan Cam Bilezikler Üzerine": Prof. Dr. Yaşar ÇORUHLU-Arş. Gör. J. Özlem OKTAY

- "2006-2009 Dönemi Ani Kazıları Metal Buluntularının Değerlendirilmesi": Yrd. Doç. Dr. Tülin ÇORUHLU

- "Orta Asya'dan Anadolu'ya Kürevi-Konik Kaplar ve Yeni Dönem Ani Kazılarında Ortaya Çıkarılan Örnekleri": Prof. Dr. Yaşar ÇORUHLU

- "Kuşadası, Kadıkalesi/Anaia Kazısı, 2009 Yılı Çalışmaları": Prof. Dr. Zeynep MERCANGÖZ

- "Erken Bizans Dönemi'nden Hilal Biçimli Küpeler": Doç. Dr. Gülgün KÖROĞLU

- "Karacahisar Kalesi 2009 Yılı Kazı ve Temizlik Çalışmaları": Prof. Dr. Erol ALTINSAPAN-Öğr. Gör. Ali GERENGİ-Öğr. Gör. Hasan YILMAZYAŞAR

- "Macaristan'da Osmanlı Dönemi Ortak Alan Araştırmaları Projesi Kapsamında Zigetvar Kalesi ve Çevresinde 2009-2010 Yılı Kazı Çalışmaları": Dr. Fatih ELCİL

- "Hierapolis Antik Kentinde Mimari Analizler Işığında Orta Çağ Dönemi Duvar Teknikleri": Dr. Güven GÜMGÜM

- "Eski Ahlat Şehri Kazısı 2009 Çalışmaları": Doç. Dr. Nakiş KARAMAGARALI

- "Under and Inside Ahlat: The Kaya (Kaya Yerleşimleri Ahlat) Project": Dr. Andrea de PASCALE-Dr. Roberto BIXIO

- "Eski Ahlat Şehri Kazısı 2008-2009 Yılları Seramik İstatistiği ve Tipolojisi": Göknil ARDA

2. Yüzey Araştırmaları:

- "Şehabettin Türbesi-Savran-Sincanlı/Afyon": Doç. Dr. Kasım İNCE

- "Samsun'da Yeni Bulunan Selçuklu ve Osmanlı Dönemine Ait Figürlü, Bitkisel ve Geometrik Süslemeli Mezar Taşları": Yrd. Doç. Dr. Eyüp NEFES

- "Antakya Kent Merkezinde Bulunan Osmanlı Dönemi Mezar Taşları": Yrd. Doç. Dr. F. Mine TEMİZ-Arş. Gör. A. Şahin AKBULUT-Arş. Gör. Servet ÇAYAN

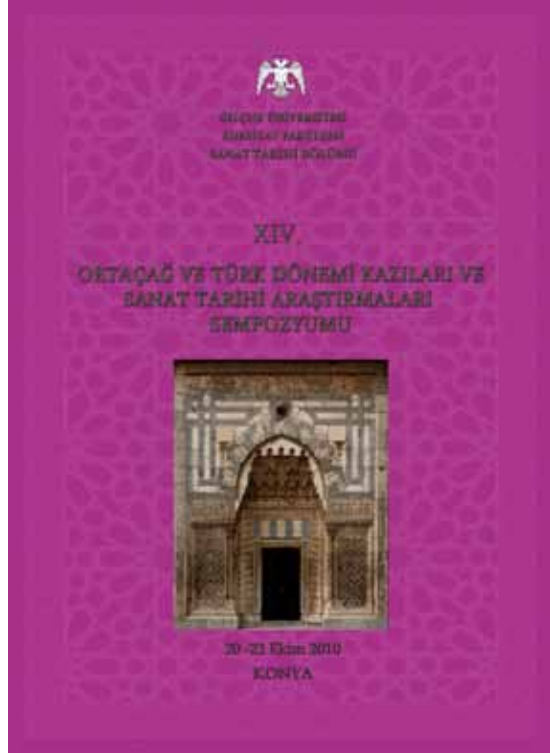
- "Cezayir'de Türk Eserleri III Osmanlının Son Fethi Vehran Şehrinde Osmanlı Eserleri": Dr. Mehmet TÜTÜNCÜ

- "Uzunköprü (Edirne) ve Şahinköy (Tekirdağ) Kiliseleri": Yrd. Doç. Dr. Yılmaz BÜKTEL

- "Boları'daki Osmanlı Eserleri": Prof. Dr. Ali Osman UYSAL

- "Balatlar Yapı Topluluğu-Sinop": Dilek YILDIZ

- "Konya Meram İlçesi Tarihi Su Değirmenleri": Prof. Dr. Ali BAŞ-Prof. Dr. Remzi DURAN-Yrd. Doç. Dr. Ruhi ÖZCAN

- "Konya-Selçuklu İlçesi Tarihi Köprüleri": Prof. Dr. Remzi DURAN-Prof. Dr. Ali BAŞ-Yrd. Doç. Dr. Ruhi ÖZCAN

- "Aydın-Merkez Yılmaz Köyünde Bilinmeyen Bir Kaplıca": Yrd. Doç. Dr. Mustafa Kemal ŞAHİN-Muzaffer YILMAZ

- "İki Ahşap Taşıyıcılı Harim Geleceği: Eflani Demirli Köyü Camii": Yrd. Doç. Dr. Lütfiye GÖKTAŞ KAYA-Öğr. Gör. Şeref KAYA

- "Yeni Dönem Kazılarında Başlatılan Edirne Yeni Sarayı'nın Sorunları ve Yapılması Gerekenler": Doç. Dr. Mustafa ÖZER

- "Solhat (Eski Kırım)'taki Mimari Eserler": Prof. Dr. Bozkurt ERSOY

- "Antalya Müsellim Camisi'nde Bulunan Ahşap Üzerine Kalem İşi Bezemeler": Yrd. Doç. Dr. Süreyya EROĞLU-İnci ÖZEN

- "Hudut (Akyaka)-Kars-Sarıkamış-Erzurum Eski Demiryolu (Dar Hat) ve Mimari Yapılanması (I)": Yrd. Doç. Dr. Mehmet YAVUZ

- "Bornova Levanten Konutlarından İki Örnek": Prof. Dr. İnci KUYULU ERSOY

- "Bursa-Eskikızılelma Köyü Kırsal Yerleşimi ve Tarihi-Geleneksel Konutları": Öğr. Gör. Abdullah DEVECİ
- "Tokat'ta Bilinmeyen Bir Konak": Yrd. Doç. Dr. Kemal İBRAHİMZADE-Öğr. Gör. Erkan ATAK
- "İstanbul Boğazı'ndaki Riva (İrva/Revancık) Kalesi": Öğr. Gör. Sevgi PARLAK

3. Sanat Tarihi Araştırmaları:

- "Anadolu Selçuklu Türbelerinde Kitabelerin Yeri ve İkonografisi": Prof. Dr. Hakkı ÖNKAL
- "Adana'da Ramazanoğulları Eserlerindeki Taş Süslemeler": Yrd. Doç. Dr. Savaş YILDIRIM
- "Divan Resimlerinde Efsânevi Âşıklar: Edebî ve Tarihi Kimlikler": Yrd. Doç. Dr. Gülsen TEZCAN
- "Malatya Arkeoloji Müzesi'ndeki Bizans Sikkelerinin Değerlendirilmesi": Yrd. Doç. Dr. Zeliha Demirel GÖKALP
- "Müzehip Nureddin ve Tezhip Üslubu": Yrd. Doç. Dr. Başak Burcu TEKİN
- "Bandırma'daki I. Ulusal Mimarlık Üslubundaki Yapılarının Değerlendirilmesi": Ok. Dr. Şennur KAYA-Ok. Akın TUNCER
- "Kahire'de Tolunoğlu Camii Üzerine Bazı Gözlemler": Prof. Dr. Hamza GÜNDOĞDU

4. Koruma-Restorasyon Araştırmaları:

- "Hasankeyf Artuklu Köşkü Kazı ve Restorasyon Çalışmaları": Prof. Dr. Abdüsselam ULUÇAM
- "Bursa Yeşil Cami'de 2009-2010 Onarımı": Dr. Doğan YAVAŞ
- "Eğirdir Kalesi-Bir Restitüsyon Denemesi": Doç. Dr. Z. Kenan BİLİCİ

Sonuç: XIV. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu, üniversitemiz Sanat Tarihi Bölümü'nce başarılı bir şekilde düzenlendi. Bütünüyle değerlendirildiğinde, bildirilerin bilimsel değerine öncelik verilmiş. Seçilen bildirilerde, araştırmaya dayalı yeni bilgi ve bulgular ön planda tutulmuştur. Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasında ana kapılardan olan Ani ve Ahlat şehirlerinde yapılan kazıların Anadolu Türk tarihi ve sanatı bakımından önemi aşikardır. Bu şehirlerde yapılan kazılarla ilgili bildirelere ağırlık verilmiştir.

Dileğim Ortaçağ ve Türk Dünyası Arkeolojisi Anabilim Dalı'nın kurulmasında öncülük eden üniversitemiz Edebiyat Fakültesinde bu konuda ayrı bir bölüm kurulması, Selçuklu şehir ve yapıları başta olmak üzere bütün Ortaçağ yapılarının kazı ve restorasyonlarının özgün bir şekilde yapılabilmesi için öğrenci ve uzman yetiştirilmesidir.

HATIRLA EY ŞEHİR

Ahmet KUŞ

Kitap tanıtım yazılarımıza “Hatırla Ey Şehir”le devam ediyoruz. Haziran 2010 tarihinde yayınlanan “Hatırla Ey Şehir” sevgili dostum İsmail Detseli tarafından kaleme alındı. Bu kitap da 2010 yılının kayda değer kitaplarından biriydi. “Hatırla Ey Şehir” bir şehir kitabı için hayli etkileyici ve akılda kalıcı bir isim. Kitaba bu ismin verilmesi gayet isabetli olmuş. Kitabın ismi gibi kapak tasarımı da güzel. Bazı yazılar ilk defa yayınlansa da kitap genellikle müellifin Memleket gazetesinde yayınlanan yazılarından oluşuyor. İsmail Detseli benim Konya basınında ilgiyle takip ettiğim, yazılarını okumaktan keyif aldığım birkaç isimden biridir. Onun yazılarını Konya’yla ilgili olduğu için önemsiyorum. Özellikle Konya kültürüyle, şehir dokusuyla, folkloruyla, sosyal hayatla, doğayla, kaybolmaya yüz tutmuş gelenek ve göreneklerle ilgili yazılarını okuduktan sonra kesip arşivime koyuyorum. Bu yazılar Konya’yla ilgili araştırma yapanlar için bulunmaz birer kaynaktır. İsmail Detseli her ne kadar köy kökenli bir yazar olsa da şehir yaşantısını ve kültürünü de iyi bilen birisidir. Dolayısıyla bazı yazılarda köy yaşantısıyla ilgili bilgi ve hatıralar da bulunmaktadır.

Yazarın önsözüyle başlayan kitap, Prof. Dr. Saim Sakaoğlu hocamızın kaleme aldığı “Hatırla Ey Şehir Üzerine” başlıklı takdim yazısıyla devam ediyor. Saim Beyin yazısından sonra içindekiler bulunuyor. Daha sonra sırasıyla “Toprağa Bağlı Hayat”, “Köyden Şehre Kaybolan Kültür”, “Dilimiz ve Türkülerimiz”, “Köşeli Yazılar” başlıklı dört bölüm bulunuyor. Sosyal hayattaki yozlaşma, dildeki kirlenme, gelenek ve göreneklerden kopuş yazarı derinden etkiliyor ve genellikle bu konular üzerinde yoğunlaşıyor. Kitabın birçok yerinde gençliğin yaşadığı manevi sarsıntılara ve kültürel yabancılaşmaya

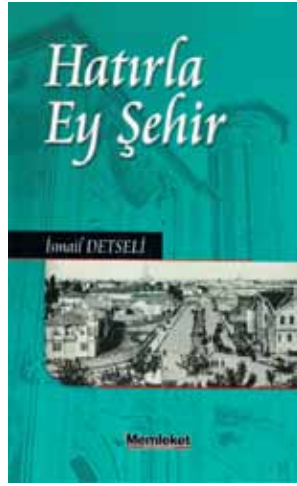
dikkat çekiyor. Türk toplumunu ilgilendiren temel meseleler hakkında endişe duyan Detseli bu meselelerin çözümüne dair önerilerde bulunuyor. Önsözdeki şu ifadeler toplumsal değişim karşısındaki endişelerini ortaya koymasından dikkat çekicidir; *“Modern şehirlerin gittikçe daha yaşanmaz hale geldiğini görmek beni çok üzüyordu. Hele içimizdeki derin çatlakları, maneviyatımızdaki şiddetli sarsıntıları gördükçe kabroluyordum... Bütün albenisine rağmen modernlik adına ne varsa hiçbirisi aslında yüz güldürmüyordu. Gönlümüzce ekip dikemiyor, hiçbir şeyin doğalını yiyip içemiyorduk. Topraksız yaşamaya zorlanıyorduk hepimiz. Satın aldıklarımız ya hormonlu ya da katkı maddeliydi. Oysa kendimizi doğanın kollarına bıraktığımız günler ne güzeldi. Yeşilin her tonunu görebildiğimiz, ağaçların verdiği serinliği tenimizde hissedebildiğimiz, mis gibi havayı soluyarak yeniden doğmuşçasına derin bir ‘oh’ çektiğimiz zamanlar ne hoştu. Dağlardan gelen buz gibi suyu içmenin, dalından koparabileceğimiz meyvenin tadına bakmanın, toza toprağa karışarak kirlenmenin zevki başkaydı. Şimdi ise hayatı başka bir pencereden izliyoruz. Bu pencereden şehir puslu, dumanlı ve karamsar görünüyor. Soludukça zehirleniyoruz. Bisiklete binmeyi yeni öğrenen çocukların yürüyen makinelerin tekerlekleri arasında nasılda kaybolup gittiklerini görüyoruz. Acılar yaşıyoruz, durmadan. İletişim çağında gençlerimizin geleceklerinin nasılda karartıldığına tanık oluyor, üzüliyoruz. Ellerinde cep telefonlarıyla dolaşan genç kızlar, artık babaannelerinin konuştuğu dili anlamıyorlar. Buğdayın ağacını, sütün kaynağını soran çocuklar, şaşkınlığımızı daha bir arttırıyor.”* Bu satırlar modernleşme sonucunda aşınan değer yargılarımızı yeniden eski parlak günlerine döndürme çabasının da bir belirtisidir. Aslında “Hatırla Ey Şehir” bu aşınmayı durdurma amacının yanı sıra ma-

neviyat alanında yaşanan yozlaşma ve diğer tehlikelere birazcık dikkat çekebilmek gibi ulvi bir amaç da taşımaktadır.

İsmail Detseli bir şair olmasına rağmen son yıllarda yazarlığı daha fazla ön plana çıktı. “Gönülden Dile, Dilden Kaleme” adıyla 2004 yılında yayınlanan ilk kitabı bir şiir kitabıdır. Detseli bu tarihten sonra şiir yazmaya devam etse de gazete yazılarına daha fazla ağırlık vermeye başladı. Samimi çabaları sonucu şiirde olduğu gibi düz yazıda da iyi bir noktaya geldi. Onun yazıları bazılarının yaptığı gibi oradan buradan derlenen yazılar değildir. Yazılarının tamamı kendisi ya da yakın çevresi tarafından yaşanan olaylardan oluşan orijinal yazılardır. Yazılara değer katan da bu orijinalliktir. Özellikle bazı yazılar Konya folklor araştırmacıları için bulunmaz birer kaynaktır. Detseli köy kültürü içerisinde yetişmesine rağmen şehir kültürüne de aşinadır. Özellikle bazı yazıları yıllardır Konya’da yaşayanların bile gözünden kaçan güzel ayrıntılarla doludur. “Meram’ın Gazel Suyu”, “Tarla tapan, Erbain – Hamsin”, “Dene Basa Ekin Ekmek”, “Kendir Bitkisi ve Mutaflık”, “Konya’nın Kışları Bitmek Bilmezdi”, “Pancar Pekmezi Nasıl Yapılır?”, “Değişen Mahalle Kültürümüz”, “Sokaklar Çöğen Helvası Kokardı”, “Cıngadan Aleve Yakacak Kültürü”, “Köydeki Hanımların El Emegi Göz Nuru”, “Konya’nın Vazgeçilmez Yemekleri” başlıklı yazılar ve üçüncü bölümdeki Konya türküleriyile ilgili yazıların her biri ayrı bir folklor deryasıdır. Kitabın çoğu yerini okurken Konyalı folklor araştırmacısı sevgili ağabeyim Seyit Küçükbezi’yi hatırladım. Günümüz Konya’sında folklor denilince Onun adı akla gelir. Geçtiğimiz yıllarda Konya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından yayınlanan “Konya Halk Bilimi – Folklor Güldestesi” adlı kitabı alanında önemli bir eserdir. “Hatırla Ey Şehir”in de bir gün “Konya Halk Bilimi – Folklor Güldestesi” gibi meraklıları tarafından aranan bir kitap olacağını tahmin ediyorum. Konu folklordan açılmışken burada önemli bir hususu belirtmeden geçemeyeceğim. Kitap baştan sona Konya kültürüyle, Konya ağızıyla ilgili orijinal keli-

melerle dolu. Bunların bazıları günümüzde çok kullanılmadığı için unutulup gitmiştir. Bu unutilan kelimelere daha fazla dikkat çekebilmek için keşke kitabın sonuna bir de sözlük eklenseydi. Böyle güzel bir kitaba sözlük çok yakışırdı. Sözlük kitabın değerini bir kat daha artırırdı. Özellikle deyimlere ve atasözlerine meraklı olanların üçüncü bölümdeki “Halk Dili, Deyimleri ve Atasözleri” başlıklı yazıyı mutlaka okumalarını tavsiye ediyorum.

Kitabı değerli kılan diğer bir husus da Konya dağ köyleriyle ilgili yazılardır. Kitap köy yaşantısını, köy kültürünü merak edenler için de iyi bir kaynaktır. Detseli’nin çocukluğu ve hayatının önemli bir kısmı Konya’ya yakın bir köyde (Gilissira / Gökyurt) geçtiği için kitaptaki köy konulu yazılar üzerinde dikkatlice durulması gereken yazılardır. Türkler pek yazmayı sevmez. Bizde genellikle sözlü kültür daha ön plana çıkmıştır. Efsaneler, masallar, hikâyeler, fıkralar anlatılır fakat kayda geçirilmez. Durum böyle olunca yıllar boyu dilden dile anlatılıp gelen hikâyeler ya tamamıyla değişir ya da unutulur gider. Yaşadığımız yüzyılda bile yazılı kültürün değeri tam manasıyla anlaşılamadı. Bir yöreye ilgili tam araştırma yapmak istediğiniz zaman yeterince kaynak bulamazsınız. Çok önemli hadiseler tanık olmuş şahsiyetler bile yaşadıklarını kayda almazlar. Bu bize mahsus bir haslettir. Ben özellikle bu açıdan İsmail Detseli’nin yazılarını önemsiyorum. Her geçen gün değişen ya da unutilan geleneklerimizden izler taşıdığı için bu yazılara değer veriyorum. “Hatırla Ey Şehir” şimdi de değerli bir kitaptır fakat kültürel erozyon artarak devam ettiği için ileride daha da aranan bir eser olacaktır. O toplumdaki vurdumduymazlığa, tepkisizliğe, yozlaşmaya rağmen hâlâ yazmaya devam ediyor. Sonuçta yazarın görevi tarihe kayıt düşmek. “Hatırla Ey Şehir” gibi güzel bir kitabı kaleme aldığı için sevgili dostum İsmail Detseli’ye ve her yıl birkaç tane kitap yayınlayarak Konya’da kültür sanat hayatına katkıda bulunan Memleket gazetesinin sahibi sevgili dostum Adem Alemdar’a ne kadar teşekkür etssek azdır...

AVUSTRALYA/SYDNEY GÜNLÜĞÜ: 2

Ali IŞIK

5 Mayıs/Çarşamba

Öğle suları... Bugün Sydney'in ilk rahmetine tanık olduk. Bir kapanan, bir açılan gökyüzünde zaman zaman yüzünü gösteren Güneş'in müşfikliği bazen güz mevsiminde olduğumuzu unutturuyor. Bu anlarda insan iliklerine kadar ısınıyor. Tıpkı bu topraklara adımını attığı ilk günlerde oğlumun telefon konuşmalarında ifade ettiği gibi: Burada güneş sanki dünyaya daha yakın. Bu sebepten –en azından ben- güneşle fazla ünsiyet kuramıyorum. Sıcağı sevmediğim gibi, gözlerim de bu parlaklığa tahammül gösteremiyor.

Burada henüz denizle tanışmadık. Lakin deniz kıyısında olduğumuzu rutubet kokusu hissettiriyor. Geceleri oldukça nem var. Sabahleyin bahçeye adımımızı attığımızda çimler adeta yağmur yağmış gibi ıslak ve memlekette hamamlarda dahi tanık olmadığımız bu denli rutubet kokusu kendini oldukça hissettirici, dolayısıyla rahatsızlık vermiyor değil.

İkindiye doğru gökyüzünün pamuktan perdelerini iyice aralayan güneş yine oldukça cömert. Saat 14.30'u gösterirken ilk kez kendi başıma torunumu okulundan almak için evden çıkıyorum. Yol boyu bize yıllarca okutulan; ancak bir türlü sevdiremeyen –en azından tam öğrenileceği çağlarda önemini dahi anlatılamayan- İngilizcemi sınamaya başlıyorum. Kendi kendime doğruluğu tartışılır soru cümleleri kurmaya, sonra da bunları cevaplamaya çalışıyorum. Heyhat!.. Sık sık kaldığım İngilizce bütünleme imtihanlarında imtihan komisyonunu oluşturan, o zamanlar, bakışlarındaki

duygusuzluk ve umursamazlıkla bana cellâtlarımmış gibi gelen hocaların karşısında yaşadıklarımı tekrar yaşamaya başlıyorum. On dakikalık yolu yarıladığımda doğruluğundan kesin emin olduğum, zaten iki yaşındaki torunum Semure Mert'in de zaman zaman bana "bilmiyorum" kısmını hatırlattığı cümleyi başına bir özür, sonuna "English" ekleyerek seslendirmeye karar verip ödeyemeyeceği borç sıkıntısını alacaklısının üzerine yıkan Yahudi misali rahatlıyorum: Sorry, I don't know English...

Doğrudan bahçeye açılan sınıfının kapısının önünde öğretmeninden teslim aldığım torunum Sükeyne Hale, ruh hâlini gözleri gizleyemese de edasıyla dedesine hiç yüz vermiyor. Ben de onun bu karpisine karşılığı eve dönüşüne aynen ödüyorum.

*Avustralya Auburn
Gelibolu Camii*

Auburn Gelibolu Camii İçi

Avustralya Auburn Parkı'nda Japon Bahçesi

6 Mayıs/Perşembe

Memlekette bugün Hıdrellez. Bugün Sükeyne'mizi okuldan almaya babaannesiyle birlikte gittik. Okulun son ziline bir saatten fazla zaman olduğu için okulun önünden geçen cadenin (Chiswick Rd.), okula uzak olmayan hitamındaki Auburn Belediyesine ait Japanese Garden'e giriş yaptık. Evlatlarımızın verdiği önbilgiye göre burası barındırdığı zengin bitki türleriyle bir botanik bahçesiymiş. Parkın hemen girişinin sol tarafında yüksekçe ve etrafı çitli çevrili genişçe kumluk alanda bir sürü kadınlı-erkekli Avustralyalı ihtiyar, çeşitli renklerde ve üzerleri rakamlı, bilardo topunu andıran, ancak ondan bir hayli büyük toplarla oynuyorlar (Eve döndükten sonra gelinime bu insanları ve oynadıkları oyunu sorduğumda; ihtiyarların emekli askerlerle eşleri, oynadıkları oyunun adının da bowling olduğu malumatını verdi. Yine onun verdiği malumata göre bu oyun bizim bilye oyununa benziyor; ne ki bilyeler azman, oyuncular dede-nine...)

Bu park Konya'mız ölçeğine göre içinden bir de ırmak geçen ormanlık bir alan. Piknik alanları, yürüyüş yolları ve şurada burada yayılan farklı kuşlar... İçlerinde iri cüsselileri olan iki tür, tavuslar ve gövde ve gaga yapılarıyla Urfalı kelaynakları çağrıştıran, bir bakıma onların beyaz tüylü kardeşleri bize pek aldırılmıyorlar doğrusu. Parkta gözümüzü nereye çevirsek yemyeşil, tertemiz. Tenha parkın sessizliğini, daha doğrusu tabiatın tabii fon müziğini, piknik yapan Arap bir ailenin yüksek yoğunluklu müziği – buna “bozuyor” denmez- boğuyor.

Kızımızın okuldan çıkış vakti geldiği için parkın daha ilerisini göremeden geri dönüyoruz.

7 Mayıs/Cuma

Oğlum işte olduğu için gelinim arabasıyla Cuma namazı için Auburn Gelibolu Camii'ne götürdü. Kötü bir Osmanlı taklidi olan iki şerefeli çifte minareli caminin avlusunu dolduran

Müslümanları görünce –camiye biraz geççe gittiğimiz için- içerisinin dolduğunu sanmışım; ama yanlışım. Sahnındaki minberi görececek şekilde caminin duvarları önünde halka oluşturmuş müminlerin sayısı dışarıdakilerden oldukça az. Gülümsemekten kendimi alamıyorum. Demek ki Türkler her yerde aynı. İçerideki vaaz halkasını oluşturan cemaate göz gezdiriyorum. Türk, diyebileceklerimin sayısı benzetemediklerime daha baskın. Saatin ilerlemesiyle kalabalıklaşan cemaat tam bir insan mozaïği. Bir an kendimi Haremeyn’de (Mescid-i Haram ve Mescid-i Nebevi) sandım. Yüreğim de çok geçmeden bana tabi olup bir anda o mekânlardaki ritmiyle atmaya başlıyor. Burası sanki Haremeyn’in küçük bir şubesi. Zenciler, Araplar, çekik gözlüler, alışılagelmiş kıyafetleriyle Afganlılar ve Hintliler, tabii ki cemaatin baskın grubu Türkler...

Mihrap yarım kubbesinin hemen altındaki celi sülüs kelime-i tevhid ve mihrabın üzerindeki Bakara Suresi’nin 149 ve 150. ayetlerinde tekrarlanan “... Yüzünü Mescid-i Haram tarafına çevir...” mealindeki Yaradan hitabının altında Konya’mızın gururu dünyaca ünlü hattatımız Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Öksüz Hoca’nın (Konevi) imzasına gözlerim takılınca sanki burada kendisini görmüşçesine bir tuhaf oluyorum. Biraz iftihar, biraz gıpta... Kalbim çırpınmaya başlıyor. Binlerce km öteden hayırla yâd ederek muhterem sanatkâr hocamızın kulaklarını çınlatıyorum.

Namaz vakti geldiğinde ezan caminin içinde okunuyor.

Cuma namazında imam Fatihâ’yı bitirdiğinde tıpkı Haremeyn’de olduğu gibi cemaat açıktan ve kuvvetli bir şekilde “âmin”i eda ediyor.

Namaz sonrası cami çıkışındaki kocaman parlak metal tas, mat sarı ve gümüşü madeni paralarla dolmuş. Banknot oldukça az. Camiye girerken tanık olduğum özelliğimizin bir başkasına da cami çıkışında tanık oluyo-

rum. Kafamı kaldırdığımda –tıpkı kararlaştırdığımız gibi- oğlumu şadırvanın önünde kendisi akranı bir başka gençle sohbet ederken görüyorum. Camiyi Auburn merkezine bağlayan demiryolu köprüsü bakım sebebiyle kapalı olduğu için ilçe merkezine dolaşımı gittiğimizi öğreniyorum ondan. Oğlum, beş on dakikalık bir yolculuktan sonra katlı bir otoparkın girişe yakın bir kısmına arabasını park ediyor. Park ücretini soruyorum; ücretsiz, diyor. Tuhaf, dediğimi kendim zor işitiyorum. Parktan çıktuktan sonra işlekçe bir caddede buluyoruz kendimizi. Oğlum: “Baba, işte burası Auburn’un merkezi” diyor. Ağır adımlarla ilerliyoruz. Bir çarşıda görülebilecek her türlü işyeri göze çarpsa da Türklerin sahibi olduğu dönerci/pizzacı salonları (kebabshoplar) sanki göze daha çok çarpıyor. Çok fazla uzatmadığımız yürüyüşümüzü bir ekmek fırınının önünde bitiriyoruz. Bu fırın da Türklere aitmiş. Gençliğinin son dönemlerini yaşayan tezgâhtar bayan da zaten her hâliyle Türk’üm, diyor. *-Devamı var-*

Avustralya Auburn Parkı’nda Japon Bahçesi

Auburn ilçe merkezi

GUYŞURGU

İlkbahar, yaz ayları gelince kışın kullanılan da yaz aylarında kullanılmayacak olan halı, kilim, tülü, sumat gibi yünlü eşyaların serin ve korumalı bir yerde, haşarelere karşı gerekli tedbirlerin de alınarak saklanmasına denir.

İlçe ve köylerimizde genel olarak kış günlerinde kullanılan sergi ve çakı eşyaları, ilkbahar ve yaz ayları geldiğinde yaylalara göçmeden veya sergiden kaldırıldıktan sonra haşarelere (güve) karşı korumak ve yıpranmalarını önlemek amacı ile evlerde özel olarak, genellikle evin en kuytu köşesinde ayrılan küçük odalarda belli bir düzene göre saklanır ki, bu odalara guşurgu odası veya sandık odası da denir.

Guşurgu odasında, sandık veya sandıklar alt tarafa dizildikten sonra, üzerine guşurgu sumadı denilen aynı renk yün ipten düz dokunan örtü serilir. Daha sonra ağır olan halı, namazlağı, tülü ve kilimler onun üzerine de yaz günlerinde giyilmeyecek olan yünlü giysiler konur. Sumat örtülmeden önce güve ve farelere karşı naftalinle ilaçlanarak sumat dört bir tarafından sıkıca sarılır. Bu işleme eşyaların guşurgaya konması denir. Sonbahar gelip de yayladan dönülünce veya havalar soğumaya başlayınca, evlerin sergisini

sermek ve duvarlara çakılan eşyaları yerine çakmak için guşurgaya konulan eşyalar çıkarılır ki, buna guşurgu bozma denir. Kış günlerinde sandık odası kiler olarak kullanılır. Anahtarı daima kayıvalide de veya evin hanımında bulunur. Bu odanın tek hâkimi olduğundan bu odadan çıkarılacak bütün malzemeler onun bilgisi dâhilinde çıkarılır.

Son zamanlarda yaylaya gitme olayı aşağı yukarı bitmiş ataerkil Osmanlı tipi aile dağılmış çekirdek aile yapısına geçilmiş, yünlü sergilere de eski rağbet kalmamış ve eşyaları yaz kış aynı şekilde kullanıldığı için guşurgu âdeti de unutulmuş örf adetlerimiz kervanına katılmıştır.

Kaynak Kişiler:

Hediye Özdemir (Karapınar 1932), Lütfiye Zengin (Karapınar 1927)

